

การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
Stengthening the Community in Order to Prevent and Solve the Problem of
Narcotic Drugs: A case Study Mae Khong Pan Din Village Fund, Ban saladin,
Wiset chaichan Distrct, Angthong Province.

สิบเอกชัยวัฒน์ ต้นสิริชัย²
ผศ.ดร.มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปริง³

ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามของโลกและสังคมไทย ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทย มีการกระจายยาเสพติดไปถึงหมู่บ้าน/ชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม การแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งผลกระทบ ประชาชนและศักยภาพการพัฒนาของประเทศในอนาคตจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังโดยใช้กลไกระดับพื้นที่เป็นศูนย์กลาง บูรณาการมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาภายใต้การสนับสนุนของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการขจัดเงื่อนไขอิทธิพล ผลประโยชน์และดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบกับเมื่อปี พ.ศ. 2546 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กับเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจำนวนหนึ่งเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับประชาชน จึงเรียกพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และเรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน”

- 1.บทความเรียงจากการศึกษาอิสระ การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
- 2.นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 3.อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

และในปี พ.ศ. 2554 บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้รับการคัดเลือกจากกรมการปกครองเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน เป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด เนื่องจากมีพื้นที่ ประชากร แหล่งชุมชนที่หนาแน่น ประกอบกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ และเป็นพื้นที่ที่ถูกใช้สำหรับพักยาเสพติด กระจายยาเสพติดเพื่อรอจำหน่ายในพื้นที่ จัดส่งออกไปจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียงอื่นๆ มีผู้เสพ ผู้ติด และผู้ค้ายาเสพติดของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลกระทบให้ประชาชนบ้านศาลาดินโดยเฉพาะเด็ก เยาวชนวัยทำงานผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงติดยาเสพติด บางรายมีอาการทางจิตประสาท อาทิเช่น การทำร้ายร่างกายตนเองและผู้อื่นเนื่องจากอาการหวาดระแวงจากฤทธิ์ของยาเสพติด รวมถึงมีการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากอาการเมายาเสพติด หรืออาการคลุ้มคลั่งสร้างความเดือดร้อน

จากการประเมินสถานการณ์โดยภาพรวมของประเทศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า ปัญหายาเสพติดกลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับทั้งในแง่ตัวยาที่ใช้ กลุ่มบุคคลผู้เสพและพื้นที่แพร่ระบาดทั้งยังพบว่า การแก้ปัญหายาเสพติดแต่ โดยลำพังองค์กรภาครัฐเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่สามารถลดความรุนแรงของปัญหาได้ ทั้งยังเกิดการเรียนรู้จากชุมชนว่า ถ้าหากพื้นที่ใดที่องค์กรชุมชนและคนในชุมชนตื่นตัวมาแก้ปัญหายาเสพติดได้ และยังทำให้ชุมชนปลอดยาเสพติด (บัณฑิต อ่อนคำ และคณะ, 2539) สถานการณ์ยาเสพติดบ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จากข้อมูลรายงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ยังพบยาเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่ในกลุ่มวัยรุ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุ 12 - 50 ปี ชนิดของยาเสพติดที่พบว่า มีการแพร่ระบาดมาก คือ ยาบ้า ยาไอซ์และกัญชาอัดแห้ง จากปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านศาลาดิน ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่บ้านศาลาดิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

สำหรับขอบเขตการศึกษา การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านป้องกันปัญหายาเสพติด ด้านการปราบปรามปัญหายาเสพติด ด้านการช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมประกอบด้วยภาครัฐ ภาคประชาชน และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในพื้นที่หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน โดยวิธีการ การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกบุคคลที่อยู่ในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มุ่งเน้นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ประชาชนหมู่บ้านศาลาดิน และผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบ้านศาลาดิน การจัดเวทีประชาคมสาธารณะ ของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน

การศึกษาและค้นคว้าจากข้อมูล แนวคิดทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา นำผลของการศึกษาเป็นแนวทางสำหรับเสนอคณะกรรมการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ในการวางแผนการบริหารจัดการ การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กับคณะกรรมการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้นำชุมชน ข้าราชการที่รับผิดชอบด้านยาเสพติด เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ใช้ปฏิบัติการในพื้นที่หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สามารถทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของในปัญหายาเสพติด ในพื้นที่หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง นำผลของการศึกษาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับระเบียบวิธีการศึกษาการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแนวทางศึกษาโดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในประเด็น “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง” โดยผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการศึกษา การศึกษาเอกสาร (Documentary research) โดยมุ่งศึกษาค้นคว้า เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ วารสาร สมุดบันทึก ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการ การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกบุคคลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) หรือการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การศึกษาโดยใช้เวทีประชาคมสาธารณะ ของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน การรับการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนเป็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของชุมชน

แหล่งข้อมูล การสัมภาษณ์วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 5 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ประชาชนบ้านศาลาดิน ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 18 คน และการจัดทำเวทีประชาคมสาธารณะ จากผู้นำชุมชน ประชาชน คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน เพื่อให้ประชาชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมได้ร่วมกันระดมและเสนอปัญหา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกบุคคลโดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Structured interview or Informal interview) และการจัดเวทีประชาคมสาธารณะได้ร่วมกันระดมและเสนอปัญหา จากประชาชนในชุมชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่ หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารของทางราชการ วิธีการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกบุคคล โดยที่ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) การจัดเวทีประชาคมสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีประชาคมสาธารณะมาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีประชาคมสาธารณะมาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูลก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการศึกษาศึกษาการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษ ชัยชาญ จังหวัด ปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนา

สำหรับผลการศึกษา ตามวัตถุประสงค์การศึกษา การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนี้ การสร้างการรับรู้ สร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันปัญหาเสพติด ให้กับหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน การปลุกจิตสำนึกของประชาชนโดยเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเป็นหูเป็นตาให้กับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เข้ามาสู่สังคม ชุมชนและบุตรหลานของตน การส่งเสริมจากสถาบันครอบครัว และการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดให้มีโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดให้แก่ประชาชนในชุมชนสร้างครอบครัวที่อบอุ่น ปลุกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน หากมีเบาะแสที่เกี่ยวกับยาเสพติดทั้งผู้ค้ายาเสพติดและผู้ที่ยาเสพติดให้บอกผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องทันทีเพื่อหาวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาในทันที การสร้างชุมชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีการประชุมในชุมชนเป็นประจำต่อเนื่อง และให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดให้แก่ประชาชนในชุมชน ปลุกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน หรือผู้นำรับนโยบายของหน่วยงานราชการไปดำเนินการในพื้นที่ มีบทบาทในการร่วมกันขับเคลื่อนกองทุนแม่ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเสพติด โดยดำเนินการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น มีการร่วมกับชุมชนและภาครัฐมีการจัดเวรยาม สอดส่องดูแล ร่วมกับภาครัฐตรวจสอบเสพติดในเด็กและเยาวชน และมีการจัดตั้งจุดตรวจจุดสกัด สิ่งผิดกฎหมายเสพติดบนทางคมนาคมและในชุมชนบ้านศาลาดิน การบูรณาการร่วมกันทุกภาคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยมีการชักจูงแนวทางร่วมกันให้ชัดเจนแนวทางเดียวกัน ประชุมหารือภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และขอบเขตความรับผิดชอบแต่ละหน่วยงาน อายุ การศึกษา อาชีพ มีผลต่อการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด หากประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว จะสามารถมีเวลาในการร่วมเป็นกำลังสำคัญในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเสพติด และจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในชุมชนบ้านศาลาดิน

มีอาชีพผู้ใช้แรงงาน รับจ้าง ทั้งระดับการศึกษาเพียงพื้นฐาน ย่อมมีความแตกต่างทั้งด้านความคิด การตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้มงวด ดำเนินการตามแนวทางสันติวิธี ผู้เสพส่งเข้าบำบัดฟื้นฟู ยาเสพติด /ผู้ค้าดำเนินการปิดล้อมตรวจค้น กวดขัน หากยังมีพฤติกรรม มีการส่งข้อมูลให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมาย สามารถป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ เนื่องจาก การดำเนินการที่เข้มงวดดังกล่าวดังกล่าว ส่งผลให้ผู้มีพฤติกรรมบางส่วนเกิดความเกรงกลัว และ เลือกว่าจะกลับเนื้อกลับตัวเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในพื้นที่หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้าน ศาลาดิน การให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาทบทวน แหล่งมั่วสุ่ม พื้นที่เสี่ยง และบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยง อีกทั้งติดตามพฤติกรรมบุคคลพันโทษ

ปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัด อ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษ ชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีประเด็นที่สำคัญดังนี้ คือ ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด ขาดการ สร้างการรับรู้ร่วมกัน และเสนอแนวคิดในการดำเนินการบริหารจัดการชุมชนโดยประชาชนใน ชุมชน ขาดความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ กองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน เนื่องด้วย อาชีพ อายุ และสถานะทางครอบครัว ที่แตกต่างกันและความร่วมมือในชุมชนที่ขาด การมีส่วนร่วม จึงนำมาซึ่งการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง สถาบันครอบครัวขาดการอบรมสั่งสอน กันภายใน (ปัจจัยภายใน) และส่งผลในการดำเนินชีวิตในชุมชนอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน (ปัจจัย ภายนอก) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกสถานที่ พร้อมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้าง ความตระหนักรู้แก่เด็กและเยาวชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ควรมีสุนัขเรียนรู้ กองทุนแม่ของแผ่นดินให้ทุกหมู่บ้านเป็นรูปธรรม ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด การบูรณาการร่วมกันทุกภาคในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขาด การซักซ้อม การประชุมถึงแนวทาง ต่างหน่วยต่างปฏิบัติโดยไม่คำนึงถึงการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ไม่มีความพร้อมของทรัพยากรเท่าที่ควร ทั้งด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ จึงเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน

กระบวนการขั้นตอนของภาครัฐค่อนข้างซับซ้อน เกิดความล่าช้า และความคล่องตัวในการปฏิบัติ อาชีพและการศึกษาที่แตกต่าง จึงทำให้ความคิดในการตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน แตกต่างกัน ด้านการปราบปรามปัญหา ยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีความเข้มงวดเนื่องจากยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด อีกทั้งกฎหมายยังไม่เข้มข้น ประชาชนขาดความเชื่อมั่น ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ทำให้ข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องยาเสพติด เนื่องจากเกรงอิทธิพลมืด และผู้ค้ายาเสพติดมักเป็นผู้ที่มีอิทธิพล ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้ข้อมูลมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ด้านการช่วยเหลือและบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด มีปัญหาอุปสรรค เช่น เมื่อมีการให้ โอกาสผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา และผู้เข้ารับการบำบัดบางราย เคยได้รับโอกาส มากกว่า 1 ครั้งส่งผลให้สมาชิกในหมู่บ้าน อาจเกิดข้อคาใจ และไม่เห็นด้วย เนื่องจากสมาชิกใน หมู่บ้าน บางรายยังมีทัศนคติในแง่ลบกับผู้เสพ ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ที่เคยพบเจอ และมีความฝังใจที่อยากให้มีการดำเนินคดีให้เด็ดขาด การปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกบางราย ในหมู่บ้านจึงเป็นภาระหน้าที่ๆสำคัญอย่างหนึ่ง ประชาชนบ้านศาลาดิน ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีกับ ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด ผู้ที่ได้รับโทษจากยาเสพติด กฎหมายด้านการบำบัดฟื้นฟู ยาเสพติด ให้โอกาสกับผู้เสพยาเสพติด เอื้อให้กระทำความผิดซ้ำ จนทำให้ประชาชนขาดความ เชื่อมั่นในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติดเมื่อมีการให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการ บำบัดรักษา และผู้เข้ารับการบำบัดบางราย เคยได้รับโอกาสมากกว่า 1 ครั้งส่งผลให้สมาชิกใน หมู่บ้าน อาจเกิดข้อคาใจ และไม่เห็นด้วย เนื่องจากสมาชิกในหมู่บ้าน บางรายยังมีทัศนคติ ในแง่ลบกับผู้เสพ ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ที่เคยพบเจอ และมีความฝังใจที่อยากให้มีการ ดำเนินคดีให้เด็ดขาด การปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกบางรายในหมู่บ้านจึงเป็นภาระหน้าที่ๆ สำคัญอย่างหนึ่ง

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน อำเภอวิเศษ ชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า ภาคประชาชนในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน คือ ด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างการรับรู้ร่วมกันถึงโทษของ ยาเสพติด และให้ประชาชนระดมเสนอแนวคิดในการดำเนินการบริหารจัดการชุมชนโดย ประชาชนในชุมชน การดำเนินการด้วยกระบวนการสันติวิธีแล้ว สิ่งที่จะต้องเน้นการควบคุมกันไป

คือ การปรับเปลี่ยนเจตคติของสมาชิกในชุมชนเนื่องจากเมื่อผู้เสพ/ผู้ค้า กลับมาสู่สภาพแวดล้อม เดิม และไม่ได้ได้รับความไว้วางใจว่าจะกลับเนื้อกลับตัวได้ อาจส่งผล ให้ผู้เสพ/ผู้ค้า เหล่านี้ กลับไปสู่วงจรเดิม ชุมชนจึงจำเป็นต้องรวมพลังในการป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการ ร่วมกันตระหนักถึงปัญหา โดยเป็นการระเบิดจากข้างใน หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องนำรัฐในการแก้ไข ปัญหา รัฐเป็นเพียงพี่เลี้ยงผู้สนับสนุน หากสามารถดำเนินการตามแนวทางนี้ได้จักสามารถสร้าง ชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนที่แท้จริง เนื่องจากปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นคือการรักษาสถานะความ เข้มแข็งของชุมชน ซึ่งพบว่าในหลายๆหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่สามารถรักษาความเข้มแข็งให้เกิดความ ยั่งยืนได้ สถาบันครอบครัวควรมีการอบรมสั่งสอนและให้ความอบอุ่น เพื่อเป็นการลดอัตราเสี่ยง กับคนในครอบครัว และจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในชุมชนเป็นที่ยอมรับในชุมชน ส่งเสริมให้ ประชาชนในชุมชนร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้ความสำคัญกับการ จัดเวทีประชาคมสาธารณะเพื่อประชาชนแสดงความคิดเห็นการเสนอแนวทางการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด และดำเนินการแก้ไขปัญหา ตามความเหมาะสม จัดให้มีการบูรณาการ ร่วมกันทุกภาคในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการชักจูง ประชุมถึงแนวทาง ต่างหน่วยต่างปฏิบัติโดยคำนึงถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง การให้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามากวาดค้น แหล่งมั่วสุม พื้นที่เสี่ยง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดหรือบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยง อีกทั้งติดตามพฤติกรรมบุคคลพันโทษ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง จัดให้มีการพร้อมของทรัพยากร ทั้งด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพื่อลดปัญหา ในการปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ลดกระบวนการขั้นตอนใน การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติ หน่วยงานภาครัฐ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเพื่อลดปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมและ เพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และส่งเสริมให้มีการการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในความคิดและการ ตัดสินใจในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน เพื่อให้ ประชาชนในชุมชนห่างไกลจากยาเสพติด ด้านการปราบปรามปัญหายาเสพติด ให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพิ่มความเข้มงวดการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเสนอเพิ่มบทลงโทษกับ ผู้กระทำความผิด ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง และเข้มข้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความเชื่อมั่นการคุ้มครองความปลอดภัย ในการปกป้อง ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินกับผู้ให้ข้อมูลและร่วมกิจกรรมด้านยาเสพติด ด้านการช่วยเหลือ

และบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสียหายเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำความเข้าใจกับประชาชนใน
ข้อกฎหมายยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความแก่ชุมชนกับการปฏิบัติกับบุคคลพันโทษ
บุคคลที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูยาเสพติด สร้างการรับรู้กับประชาชน ว่าผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู ผู้เสพ
คือ ผู้ป่วย ต้องได้รับการรักษาตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

สำหรับผลอภิปรายผลการศึกษา พบว่ามีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
พิสัย พรหมสุวรรณ (2551, หน้า 67) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อ
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านหนองขาม
กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อ
ความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด เนื่องจากสมาชิกใน
ชุมชนทุกคนยอมเป็น สวนสำคัญในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตน เอกรัตน์ หามนตรี
(2561, หน้า 58) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง พบว่า การศึกษาปัจจัยที่มีผล
ต่อการความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยา
เสพติดในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ยาเสพติด ครอบครัว ชุมชน ผู้นำ
ท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แนวทางในการดำเนินงานของชุมชนให้ประสบความสำเร็จในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้หลักการ
มีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตาม
ประเมินผล อัมพร ภูแก้ว (2556, หน้า 50) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า
ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลพลวง อำเภอ
เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับน้อย ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
เสนอความคิดเห็นในการประชุมระดับหมู่บ้าน/ ประชุมประชาคมในเรื่องการแก้ไขปัญหายา
เสพติด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการของประชาชนใน
การแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่การมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครผู้ประสานงานในการ
ดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดการมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

แก้ไขปัญหายาเสพติดที่ควรดำเนินการในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามาดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นอันดับสุดท้าย

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษา ผลการศึกษา สามารถนำประเด็นสำคัญที่ค้นพบ มาเป็นข้อเสนอแนะ โดยเห็นควรมีการปรับปรุงปัจจัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด การสร้างการรับรู้ สร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน การปลุกจิตสำนึกของประชาชนโดยเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเป็นหูเป็นตาให้กับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เข้ามาสู่สังคม ชุมชน การให้ความสำคัญกับการจัดเวทีประชาคมสาธารณะเพื่อประชาชนแสดงความคิดเห็นการเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และดำเนินการแก้ไขปัญหายา ตามความเหมาะสม การให้ความสำคัญด้านการคุ้มครองความปลอดภัย ผู้ให้ข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากประชาชนมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ แต่เกรงอิทธิพลหากเจ้าหน้าที่ภาครัฐสงวนชื่อ เพื่อความปลอดภัยกับชีวิตและทรัพย์สิน ผู้ค้ายาเสพติดมักเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล ในยุคปัจจุบันนี้มีหลายช่องทางในการเปิดโปงและตรวจสอบผู้ที่มีอิทธิพล เช่น สื่อ Social ต่าง ๆ และนโยบายของนายกรัฐมนตรีปัจจุบัน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีนโยบายในการป้องกันผู้ที่มีอิทธิพลอย่างเต็มที่ และเปิดช่องทางให้มีการร้องเรียน รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรมีจิตสำนึกสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เห็นแก่สินบน และไม่ควรกลัวต่ออำนาจอิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้นปัจจัยผู้นำชุมชน คณะกรรมการ ประชาชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ผู้นำชุมชนคณะกรรมการ ประชาชนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านศาลาดิน ควรให้ความสนใจและดูแลบุตรหลานไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และร่วมมือกับผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชนของตนในการเฝ้าระวังมิให้มีผู้เสพยาเสพติด ผู้ค้ายาเสพติด และป้องกันมิให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนของตน ครูอาจารย์ควรใส่ใจในพฤติกรรมของลูกศิษย์ให้มากขึ้น หากบุคคลใดหรือกลุ่มใดมีความเสี่ยง ควรที่จะดูแลและให้คำปรึกษา ไม่ให้กลุ่มหรือบุคคลเหล่านั้นหลงผิดไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ การสร้างชุมชนเข้มแข็ง เมื่อมีการดำเนินการด้วยกระบวนการสันติวิธีดำเนินการควบคู่กันไป คือ การปรับเปลี่ยนเจตคติของสมาชิกใน รวมถึงในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการร่วมกันตระหนักถึงปัญหา โดยเป็นการระเบิดจากข้างในชุมชน จึงสามารถสร้างชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

บรรณานุกรม

- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต
- กิตติ ศรีภูมิสุริยกานต์ สมเกียรติ ศรีปัดถา ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ. (2559). การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหายาเสพติดของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- โกวิทย์ พวงงาม. (2548) การปกครองท้องถิ่นไทยพิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯเดือนตุลาคม คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคใต้. (2546). นโยบายสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ติน ปรัชญพทธี. (2539). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นิมิต ชิตเจริญ (2544) ทักษะของตำรวจปราบปรามยาเสพติดต่อปัจจัยบริหารที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด = Narcotics police attitudes towards the management factors affecting the narcotics preavention and suppression
- บัญญัติ อ่อนดำ และคณะ. (2539). รูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่โดยเน้นบทบาทของชุมชนและกลไกของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน : ศึกษากรณี กทม.และภาคกลาง : กรุงเทพฯรายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ประเวศ วะสี. (2546). วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 สู่พหุภูมิใหม่แห่งการพัฒนา. วารสารหมออนามัย ป ที่ 12 ฉบับที่ 4 มกราคม- กุมภาพันธ์ 2546: หน้า 7-21.
- พิสัย พรหมสุวรรณ.(2551).การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบานแฮด จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เพิ่มพงษ์ เชาวลิต.(2558). เลขานุการ ป.ป.ส. ให้สัมภาษณ์ช่อง one แกรมมี ประเด็นการ
ยึดทรัพย์ผู้ค้าที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและแผนการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดปี 2558

มนัส ธีราพันธ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลเหมือง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม, คณะรัฐศาสตร์และ
นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ -ไทย
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

วิกิพีเดีย. (2554). การแก้ไขปัญหายาเสพติด. ค้นเมื่อ วันที่ 22 กันยายน 2561.จาก
http://www.kknontat.com/wp-uploads/2012/01/150911_1.pdf

วิกิพีเดีย. (2561). นโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี 2561.

ค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2561. จาก

<http://www.ppb.moi.go.th/midev03/upload/PREPARE%20PLAN%202561%2011SEP2017.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 -2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). ทฤษฎีสังคมวิทยา: การสร้าง การประเมินค่า และการใช้
ประโยชน์. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกรัตน์ หามนตรี.(2561).ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเวยชน ที่มี
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง.วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อติพงษ์ ต้นศิริ.(2560).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ :
มหาวิทยาลัยบูรพา